

АНОТАЦІЯ

Коваленко О. М. Підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. – Херсонський державний університет, Міністерство освіти і науки України. Херсон, 2021.

Глибинні соціально-культурні зміни, які відбуваються сьогодні в Україні, вимагають радикального реформування професійної освіти, орієнтації її на входження у світовий освітній простір. Вітчизняна професійна освіта має бути орієнтована на підготовку конкурентоспроможних фахівців, затребуваних на міжнародному ринку праці.

На необхідності підвищення рівня підготовки майбутніх фахівців, зокрема для залізничного транспорту, посилення їх мотивації до праці наголошено в Законах України «Про професійно-технічну освіту» (1998), «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про освіту» (2017), Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти» (2002), Указі Президента України «Про додаткові заходи щодо вдосконалення професійно-технічної освіти України» (2004), Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року (2009) та інших нормативно-правових документах.

Суттєві зміни в системі підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації підготовки кадрів залізничного транспорту пов'язані як із загальними проблемами в освітній галузі та станом ринку праці, так із ситуацією, яка склалась у системі професійної освіти. Тому дослідження підготовки майбутніх залізничників доцільно здійснювати як об'єкт історико-педагогічного аналізу.

У науково-педагогічній та спеціальній літературі знайшли відображення проблеми сучасного стану професійної підготовки (О. Бурсук,

В. Компанієць, В. Кузьменко, Л. Пермінова, Л. Петухова, А. Черепашук, В. Фєдєєва, О. Хамуляк та ін.), підготовки майбутніх інженерів як науково-технічної еліти (О. Пономарьов, О. Романовський, Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та ін.), становлення і розвитку залізничного транспорту (Ю. Момот, А. Слободян, Л. Петренко, К. Опатерний, Р. Пономаренко, С. Приймук, І. Толокнєв, А. Чухно, О. Шаригіна та ін.), історії професійної підготовки фахівців залізничного транспорту різних періодів (І. Агієнко, Ю. Барабаш, С. Богатчук, В. Лук'янова, Т. Шаргун, І. Складенко та ін.), періодизації професійної підготовки фахівців-залізничників (В. Виргинський, І. Гурій, С. Кульчицький, Ф. Ткаченко, О. Хомуляк та ін.). Однак нині бракує наукових досліджень із підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту на Півдні України другої половині ХХ – початку ХХІ століття, що і зумовило вибір теми дослідження.

Об'єкт дослідження – історико-педагогічний процес підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України другої половині ХХ – початку ХХІ століття. Предмет дослідження – зміст, форми, методи та засоби навчання майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України досліджуваного періоду. Мета дослідження – на основі цілісного аналізу теорії і практики підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України другої половині ХХ – початку ХХІ століття актуалізувати ретроспективний досвід підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в сучасних умовах.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У дисертації комплексно досліджено підготовку майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття та визначені позитивні та негативні тенденції цього процесу.

У дослідженні поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту» розглядається як складний, комплексний процес, що передбачає засвоєння великої кількості професійних знань, умінь та навичок, у тому числі вузькоспеціалізованих та суміжних, розвиток та вдосконалення особистісних якостей майбутнього залізничника, який має на меті забезпечення його конкурентоспроможності на сучасному вітчизняному та світовому ринку праці.

З урахуванням дидактичного, нормативно-законодавчого та історичного критеріїв обґрунтовано чотири етапи розвитку підготовки майбутніх фахівців в навчальних закладах Півдня України другої половини ХХ – початку ХХІ століття та основні тенденції кожного з них, а саме: 1) 1951–1958 рр. – політехнізації (політехнізація освітнього процесу, збільшення асигнувань на освіту, низький рівень матеріально-технічної бази навчальних закладів, зміщення акцентів у сторону виробництва та недостатня увага до навчання); 2) 1959–1969 рр. – інтенсифікації (безпосередній зв'язок навчання з життям, здобуття молоддю робочих професій, відсутність у залучених з виробничої сфери фахівців педагогічного досвіду, надмірна абсолютизація політехнічного навчання); 3) 1970–1991 рр. – трансформації (поява нових спеціальностей унаслідок автоматизації залізниці, запровадження нових технічних засобів навчання, заідеологізованість навчально-виховного процесу, функціональне (моральне) старіння матеріально-технічної бази закладів залізничної освіти); 4) 1992–2017 рр. – модернізації (використання інноваційних методів навчання та інформаційно-комунікаційних технологій, поступова переорієнтація навчально-виховного процесу на підготовку конкурентоспроможних фахівців, недостатнє фінансування професійно-технічної освіти державою, невідповідність кваліфікації випускників потребам суспільства).

Схарактеризовано зміст та організацію навчання майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах Півдня України досліджуваної доби.

З'ясовано, що зміст навчання майбутніх фахівці залізничного транспорту здебільшого було сконцентровано на системі знань про виробництво, узагальнених інтелектуальних та практичних уміннях, навичках творчого розв'язання практичних та теоретичних проблем, але майже на всіх етапах розвитку підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту панував принцип ідейності, що негативно впливало на зміст професійної освіти.

Основними формами організації навчання в професійно-технічних закладах освіти були уроки, лекції, практичні заняття, екскурсії, практикуми, факультативні заняття.

Поміж методів викладання переважали словесні (розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда), робота за книгою, наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження, досліди), практичні (вправи, лабораторні заняття, практичні роботи).

Засобами навчання були підручники та посібники, конспекти, схеми, таблиці, моделі, макети, часом виготовлені силами педагогів та тих, хто навчався.

Виокремлено ретроспективний досвід підготовки фахівців-залізничників для подальшої імплементації в сучасний освітній процес: підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту на виробництві; запровадження дуальної освіти; наступність у навчанні між середньою та професійно-технічною ланками освіти; гуманізація професійно-технічної освіти; співпраця зі стейхолдерами для регулювання та прогнозування попиту на залізничні спеціальності на сучасному ринку праці.

Визначено ключові поняття дослідження (залізнична освіта, фахівець, підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту) та уточнено їх сутність.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми розвитку підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в другій половині XX – початку XXI століття. Перспективи подальших наукових

досліджень зумовлені багатогранністю та актуальністю теми в сучасному освітньому просторі та можуть бути такими: пошук ефективних педагогічних технологій та методів навчання фахових дисциплін; вивчення змісту залізничної освіти та фахових дисциплін, їх навчально-методичного забезпечення на різних історичних етапах; розвиток сучасної залізничної освіти з урахуванням інноваційних надбань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для розробки й удосконалення навчальних планів і програм, підручників, посібників, методичних рекомендацій. Результати дослідження можуть увійти до змісту посібників і підручників для підготовки фахівців залізничного транспорту, транспортних технологій, педагогіки; науково-теоретичні узагальнення можуть бути використані при написанні наукових і науково-методичних праць з історії педагогіки та методики викладання.

Результати дослідження можуть бути враховані при розробці змісту посібників і підручників для підготовки фахівців з педагогіки, майстрів виробничого навчання.

Ключові слова: підготовка, фахівці, залізнична освіта, майбутні фахівці залізничного транспорту, навчальні заклади, професійно-технічна освіта, зміст навчання, форми навчання, методи навчання, засоби навчання.

SUMMARY

Kovalenko O. M. Future railway experts training in the educational institutions of Southern Ukraine in the second half of the XX – the beginning of the XXI century.

Thesis for a Doctor of Philosophy Degree in a speciality 011 Educational, Pedagogical Sciences. – Kherson State University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Kherson, 2021.

The profound socio-cultural changes taking place in Ukraine today require a radical reforms of vocational education, its focus on entering the world educational

space. National vocational education should be focused on training competitive professionals who are in demand in the international labor market.

The following laws and regulation acts emphasize the necessity of increasing the level of future experts training, in particular for railway transport, and strengthen their motivation: The Laws of Ukraine “On Vocational Education” (1998), “On Professional Development of Employees” (2012), and “On Education” (2017), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the State Standard of Vocational Education” (2002), Decree of the President of Ukraine “On Additional Measures to Improve Vocational Education of Ukraine” (2004), Strategy for Railway Transport until 2020 (2009) and other legal documents.

Significant changes in the system of training, retraining and advanced training of railway transport personnel are related to the general problems in the field of education and the conditions of the labor market, as well as to the situation in the system of vocational education. Therefore, the study of future railway experts training should be carried out as an object of historical and pedagogical analysis.

The scientific-pedagogical and special literature reflects the problem of the current state of professional training (O. Bursuk, V. Kompaniets, V. Kuzmenko, L. Perminova, L. Petukhova, A. Cherepashchuk, V. Fediaeva, O. Hamuliak, etc.) , training of future engineers as a scientific and technical elite (O. Ponomarev, O. Romanovskyi, L. Tovazhnyanskyi, etc.), formation and development of railway transport (Yu. Momot, A. Slobodyan, L. Petrenko, K. Opaternyi, R. Ponomarenko, S. Priymuk, I. Tolokniiov, A. Chukhno, O. Sharyhina, etc.), history of professional training of railway transport specialists of different periods (I. Agienko, Y. Barabash, S. Bogatchuk, V. Lukianova, T. Sharhun, I. Skliarenko, etc.), periodization of professional training of railway specialists (V. Virhinsky, I. Huriy, C. Kulchytskyi, F. Tkachenko, O. Khomuliak, etc.). However, there is currently a lack of research devoted to the training of future railway transport experts in

Southern Ukraine in the second half of the XX – early XXI century, which led to the choice of the researched topic.

The object of research is the historical and pedagogical process of training future railway experts in educational institutions in Southern Ukraine in the second half of the XX – early XXI century. The subject of research is the content, forms, methods and means of future railway experts training in educational institutions in Southern Ukraine of the studied period. The study aims to update the retrospective experience of the future railway experts training in modern conditions on the basis of a holistic analysis of the theory and practice of the future railway experts training in educational institutions in Southern Ukraine in the second half of the XX – early XXI century.

The work consists of an introduction, two sections, conclusions, a list of sources, appendices.

The dissertation examines future railway experts training in educational institutions in Southern Ukraine in the second half of the XX – early XXI century and identifies positive and negative trends of the process.

The study considers the concept of “future railway experts training” as a complex, complicated process involving the acquisition of a large number of professional knowledge, skills and abilities, including majors and minors, development and improvement of personal qualities of future railway workers in order to provide its competitiveness in the modern domestic and world labor market.

The author distinguishes four stages of development of future railway experts training in educational institutions in Southern Ukraine in the second half of the XX – early XXI century taking into account the didactic, regulatory-legislative and historical criteria, as well as emphasizing the main tendencies of each stage: 1) 1951–1958 – introduction of polytechnical education (introduction of polytechnical education into the educational process, increased allocations for education, low level of material and technical base of educational institutions, shifting the emphasis towards production and insufficient attention to learning);

2) 1959–1969 – intensification (direct connection of learning with life, acquisition of working professions by young people, lack of pedagogical experience of those people who are involved in the educational process, excessive absolutization of polytechnic education); 3) 1970–1991 – transformation (new specialties due to railway automation, introduction of new technical means of education, ideology of the educational process, functional (moral) aging of the material and technical base of railway education institutions); 4) 1992–2017 – modernization (use of innovative teaching methods and information and communication technologies, gradual refocusing of the educational process on the training of competitive specialists, insufficient funding of vocational education by the state, inconsistency of graduates' qualifications with the needs of society).

The author characterizes the content and organization of future railway experts training in educational institutions in Southern Ukraine of the studied period.

It was found out that the content of training of future railway experts training was mostly focused on the system of knowledge about production, generalized intellectual and practical skills, abilities of creative solution of practical and theoretical problems, but all the process of education was full of ideologic content almost at all stages of development of future railway experts training, which negatively affected the content of vocational education.

The main forms of organization of training in vocational schools were lessons, lectures, practical classes, excursions, workshops, optional classes.

Among the teaching methods were verbal (story, explanation, lecture, instruction, conversation), textbook work, visual (demonstration, illustration, observation, experiment), practical (exercises, laboratory classes, practical work).

The means of teaching were the following: textbooks and manuals, abstracts, diagrams, tables, models, models, sometimes made by teachers and students.

The author points out the retrospective experience future railway experts training for further implementation in the modern educational process: future railway experts training in railway production facilities; introduction of dual

education; the continuity of education between secondary and vocational levels; humanization of vocational education; cooperation with stakeholders to regulate and forecast the demand for railway majors in the modern labor market.

The key concepts of the research (railway education, expert, future railway experts training) are defined as well as their essence is specified.

The study does not cover all aspects of the problem of development of future railway experts training in the second half of the XX – early XXI century. Prospects for further research are driven by the versatility and relevance of the topic in the modern educational space and can be as follows: the search for effective pedagogical technologies and methods of teaching professional disciplines; study of the content of railway education and professional disciplines, their educational and methodological support at different historical stages; development of modern railway education taking into account innovative achievements.

The practical significance of the results is the possibility of their use for the development and improvement of curricula and programs, textbooks, manuals, guidelines. The results of the study may be included in the content of manuals and textbooks for the training of specialists in railway transport, transport technology, pedagogy; scientific and theoretical generalizations can be used in writing scientific and scientific-methodical works on the history of pedagogy and teaching methods.

The results of the study can be taken into account when creating content for manuals and textbooks for the training of specialists in pedagogy, vocational training instructors.

Key words: training, experts, railway education, future railway experts, educational institutions, vocational education, content of education, forms of education, teaching methods, means of teaching.

\

Список публікацій здобувача, в яких опубліковані

основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних

1. Коваленко О. М. Аналіз поняттєво-категоріального апарату професійної підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Випуск 39. С. 130–136.*

2. Коваленко О. М. Навчальна література як елемент навчально-методичного забезпечення підготовки залізничників у 50-90-ті рр. ХХ ст. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Вип. 43. С. 222–228.*

3. Коваленко О. М. Джерельна база проблеми підготовки майбутніх залізничників у навчальних закладах Півдня України II половини ХІХ – початку ХХІ століття. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Вип. 44. С. 263–270.*

4. Коваленко О. М. Проблема підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в закладах освіти України в дисертаційних дослідженнях. *Інноваційна педагогіка. № 30 (2). 2020. С. 27–30.*

5. Коваленко О. М. Імплементация досвіду підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в сучасний освітній процес. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Вип. 48. С. 240–245.*

Наукові праці у періодичних виданнях іноземних держав

6. Слюсаренко Н. В., Коваленко А. Н. Подготовка специалистов железнодорожного транспорта: международный опыт. *Доклады Казахской академии образования* / редкол. А.К. Кусайынов (глава) и др. Астана, 2018. № 3. С. 97–106.

7. Коваленко А. Н. Этапы подготовки специалистов железнодорожного транспорта во II половине XX – начале XXI века. *Доклады Казахской академии образования* / редкол. А. К. Кусайынов (глава) и др. Астана, 2018. № 4. С. 153–161.

8. Kovalenko O. The dual education system as a key element for future railway experts at the beginning of 21st century. *Intellectual Archive*. Vol. 10 (2). 2021. С. 138–145.

Опубліковані праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Коваленко О. М. Організація навчання в Миколаївському технікумі залізничного транспорту імені В. М.Образцова (кінець XIX – початок XXI століття). *Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управління навчальними закладами: матеріали III Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-методичної конференції (05 грудня 2017 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: у 3 ч. Ч. 1. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 321–326.*

10. Коваленко А. Н. Особенности подготовки специалистов железнодорожного транспорта в Украине во второй половине XX века. *Современные проблемы гуманитарных и социальных наук: материалы международной научно-практической конференции / под общей редакцией А. К. Кусаинова (13 декабря 2017 года, г. Астана). Астана: Евразийский гуманитарный институт, 2017. С. 66–68.*

11. Коваленко О. Відображення проблеми підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в дисертаційних дослідженнях. *Współczesne trendy rozwoju edukacji i nauki w kontekście interdyscyplinarnym: Materiały III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej, 29-30 marca*

2018 roku / [red.: I. Zymomrya, W. Pnytskyj, H. Burunowa, D. Romaniuk, A. Sochal]. Częstochowa – Użhorod – Drohobycz: Posvit, 2018. С. 250–252.

12. Коваленко О. М. До питання управління сучасним навчальним закладом залізничного профілю. *Підготовка управлінських кадрів в контексті нового закону України «Про освіту» (2017 р.): матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (22-23 березня 2018 р.)*. Херсон: ХДУ, 2018. С. 123–126.

13. Коваленко О. М. Ідеї гуманізації освіти В. О. Сухомлинського у професійній підготовці майбутніх фахівців залізничного транспорту. *Нова українська школа – діалог з В.О. Сухомлинським: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 квітня 2018 року, м. Херсон): в 2 ч. / за заг. ред. А. М. Зубка, В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Ч. 1. С. 84–90.

14. Коваленко О. М. Підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту до дії у надзвичайних ситуаціях (початок ХХІ століття). *Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: матеріали IV Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. Київ: МПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. С. 64.

15. Коваленко А. Н. Отображение проблемы подготовки будущих специалистов железнодорожного транспорта в периодических изданиях. *Современные проблемы гуманитарных и социальных наук: материалы международной научно-практической конференции / под общей редакцией А. К. Кусаинова (7 декабря 2018 года, г. Астана)*. Астана: Евразийский гуманитарный институт, 2018. С. 182–184.

16. Коваленко О. М. Висвітлення проблеми підготовки спеціалістів залізничного транспорту у навчальних закладах України на шпальтах журналу «Професійно-технічна освіта» в 1950-1990 рр. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 1-2 лютого*

2019 року). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 1. С. 13–16.

17. Коваленко О. М. Сутність поняття «залізнична освіта». *Педагогіка у вимірі соціокультурних досліджень*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 10-11 квітня 2019 р. Херсон: Айлант, 2019. С. 97–99.

18. Коваленко О. Сучасний стан підготовки фахівців залізничного транспорту в закладах освіти Півдня України. *Виховання дітей та молоді: теорія і практика*: зб. наук. праць / за ред. Орести Карпенко. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. С. 99–102.

19. Коваленко О. М. Методи навчання майбутніх фахівців залізничного транспорту у навчальних закладах України (друга половина ХХ століття). *Теорія і практика реалізації сучасних педагогічних методик та технологій в освіті*: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, 19-20 листопада 2020 року / за заг. ред. О. А. Жукової, А. І. Комишана. Харків: ФОП Бровін О. В., 2020. С. 62–65.

20. Коваленко О. М. Підготовка майбутніх фахівців залізничного транспорту на підприємствах України (80-ті – початок 90-х рр. ХХ ст.). *Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності*: матеріали VI Всеукраїнської (з іноземною участю) науково-практичної конференції (20 листопада 2020 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: у II ч. Ч. I. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. С. 137–141.

REFERENCES

Articles in scientific professional journals of Ukraine and in publications included in international scientometric databases

1. Kovalenko, O. M. (2018). Analiz poniattievo-katehorialnoho aparatu profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu [The

analysis of conceptual and categorical framework for future railway transport specialists training in educational institutions of Ukraine]. *Pedahohichnyi almanakh*, 39, 130–136 [in Ukrainian].

2. Kovalenko, O. M. (2019). Navchalna literatura yak element navchalno-metodychnoho zabezpechennia pidhotovky zaliznychnykv u 50-90-ti rr. XX st. [Academic books as an element of educational and methodical support for training of railway workers in the 50-90's of the twentieth century]. *Pedahohichnyi almanakh*, 43, 222–228 [in Ukrainian].

3. Kovalenko, O. M. (2019). Dzherelna baza problemy pidhotovky maibutnikh zaliznychnykv u navchalnykh zakladakh Pivdnia Ukrainy II polovyny XIX – pochatku XXI stolittia [Historiographical sources of future railway workers training in educational institutions of Southern Ukraine in the second half of the XX – the beginning of the XXI century]. *Pedahohichnyi almanakh*, 44, 263–270 [in Ukrainian].

4. Kovalenko, O. M. (2020). Problema pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu v zakladakh osvity Ukrainy v dysertatsiinykh doslidzhenniakh [The problem of future railway transport specialists training in educational institutions of Ukraine in theses]. *Innovatsiina pedahohika*, 30 (2), 27–30 [in Ukrainian].

5. Kovalenko, O. M. (2021). Implementatsiia dosvidu pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu v suchasnyi osvitnii protses [The implementation of the experience of future railway experts training into the modern education process]. *Pedahohichnyi almanakh*, 48, 240-245 [in Ukrainian].

Scientific publications in periodicals of foreign countries

6. Slyusarenko, N. V., & Kovalenko, A. N. (2018). Podgotovka spetsialistov zheleznodorozhnogo transporta: mezhdunarodnyi opyt [Railway transport specialists training: international experience]. *Doklady Kazakhskoi akademii obrazovaniia*, 3, 97–106 [in Russian].

7. Kovalenko, A. N. (2018). Etapy podgotovki spetsialistov zheleznodorozhnogo transporta vo II polovine XX – nachale XXI veka [Stages of railway transport specialists training in the second half of the XX – early XXI century]. *Doklady Kazakhskoi akademii obrazovaniia*, 4, 153–161 [in Russian].

8. Kovalenko, O. (2021). The dual education system as a key element for future railway experts at the beginning of 21st century. *Intellectual Archive*, 10 (2), 138–145 [in English].

Published works, certifying the approbation of the dissertation materials

9. Kovalenko, O. M. (2017). Orhanizatsiia navchannia v Mykolaivskomu tekhnikumi zaliznychnoho transportu imeni V. M. Obraztsova (kinets XIX – pochatok XXI stolittia) [Organization of academic training at Mykolaiv V. Obraztsov Technical School of Railway Transport (the end of the XIX - the beginning of the XXI century)], *Teoretyko-metodolohichni osnovy rozvytku osvity ta upravlinnia navchalnymy zakladamy*, materialy III Vseukrainskoi (z mizhnarodnoiu uchastiu) naukovo-metodychnoi konferentsii [Theoretical and methodological bases of development of education and management of educational institutions, Proceedings of the 3rd All-Ukrainian (with international participation) Scientific and Methodical Conference]. Kherson [in Ukrainian].

10. Kovalenko, A. N. (2017). Osobennosti podgotovki spetsialistov zheleznodorozhnogo transporta v Ukraine vo vtoroi polovine XX veka [Features of railway transport specialists training in Ukraine in the second half of the twentieth century], *Sovremennye problemy gumanitarnykh i sotcialnykh nauk*, materialy mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii [Modern problems of Humanities and Social Sciences, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference]. Astana [in Russian].

11. Kovalenko, O. (2018). Vidobrazhennia problemy pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu v dysertatsiinykh doslidzhenniakh [Representation of the problem of future railway transport specialists training in

theses], *Współczesne trendy rozwoju edukacji i nauki w kontekście interdyscyplinarnym*, materiały III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej. Częstochowa – Użhorod – Drohobycz [in Ukrainian].

12. Kovalenko, O. (2018). Do pytan'nia upravlinnia suchasnym navchalnym zakladom zaliznychnoho profilu [On the issue of management of a modern railway educational institution], *Pidhotovka upravlinskykh kadrov v konteksti novoho zakonu Ukrainy «Pro osvitu»*, materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii [Management training in the context of the new law of Ukraine "On Education" (2017), Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference]. Kherson [in Ukrainian].

13. Kovalenko, O. M. (2018). Idei humanizatsii osvity V. O. Sukhomlynskoho u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu [Vasil Sukhomlinskyi's ideas about humanization of education in professional training of railway transport future specialists], *Nova ukrainska shkola – dialoh z V. O. Sukhomlynskym*, materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [New Ukrainian school – dialogue with V. O. Sukhomlinskyi, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kherson [in Ukrainian].

14. Kovalenko, O. M. (2018). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu do dii u nadzvychnykh sytuatsiiakh (pochatok XXI stolittia) [Future railway transport specialists training to act in emergencies (the beginning of the XXI century)], *Problemy tsyvilnoho zakhystu naseleattia ta bezpeky zhyttiediialnosti: suchasni realii Ukrainy*, materialy IV Vseukrainskoi zaochnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Problems of civil protection of the population and safety of life, modern realities of Ukraine, Proceedings of the 4th All-Ukrainian Virtual Scientific and Practical Conference]. Kyiv [in Ukrainian].

15. Kovalenko, A. N. (2018). Otobrazhenie problemy podgotovki budushchikh spetsialistov zheleznodorozhnogo transporta v periodicheskikh izdaniakh [Representation of the problem of future railway transport specialists training in periodicals], *Sovremennye problemy gumanitarnykh i sotcialnykh nauk*,

materialy mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii [Modern problems of Humanities and Social Sciences, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference]. Astana [in Russian].

16. Kovalenko, O. M. (2019). Vysvitleniia problemy pidhotovky spetsialistiv zaliznychnoho transportu u navchalnykh zakladakh Ukrainy na shpaltakh zhurnalu «Profesiino-tekhnichna osvita» v 1950-1990 rr. [Coverage of the problem of railway transport specialists training in educational institutions of Ukraine on pages of the journal "Vocational and Technical Education" in 1950-1990], *Suchasni tendentsii ta faktory rozvytku pedahohichnykh ta psykholohichnykh nauk*, materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Modern trends and factors in the development of Pedagogical and Psychological Sciences, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference]. Kyiv [in Ukrainian].

17. Kovalenko, O. M. (2019). Sutnist poniattia «zaliznychna osvita» [The essence of the concept of "railway education"], *Pedahohika u vymiri sotsiokulturnykh doslidzhen*, materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Pedagogy in the dimension of socio-cultural research, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kherson [in Ukrainian].

18. Kovalenko, O. M. (2020). Suchasnyi stan pidhotovky fakhivtsiv zaliznychnoho transportu v zakladakh osvity Pivdnia Ukrainy [The current state of railway transport specialists training in educational institutions of the South of Ukraine]. *Vykhovannia ditei ta molodi: teoriia i praktyka*, 99–102 [in Ukrainian].

19. Kovalenko, O. M. (2020). Metody navchannia maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu u navchalnykh zakladakh Ukrainy (druha polovyna XX stolittia) [Methods of future railway transport specialists training in educational institutions of Ukraine (the second half of the XX century)], *Teoriia i praktyka realizatsii suchasnykh pedahohichnykh metodyk ta tekhnolohii v osviti*, materialy Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii [Theory and practice of realization of modern pedagogical methods and technologies in education,

Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Methodical Conference]. Kharkiv [in Ukrainian].

20. Kovalenko, O. M. (2020). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoho transportu na pidpriemstvakh Ukrainy (80-ti – pochatok 90-kh rr. XX st.) [Future railway transport specialists training at the enterprises of Ukraine (80s - early 90s of the XX century)], *Teoretyko-metodolohichni osnovy rozvytku osvity ta upravlinskoï diialnosti*, materialy VI Vseukrainskoi (z inozemnoiu uchastiu) naukovo-praktychnoi konferentsii [Theoretical and methodological foundations of education and management, Proceedings of the 6th All-Ukrainian (with foreign participation) Scientific and Practical Conference]. Kherson [in Ukrainian].